

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ การพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายจำเป็นต้องพัฒนามนุษย์เป็นอันดับแรก การเตรียมมนุษย์ให้เป็นทรัพยากรที่มีประสิทธิภาพก็คือให้การศึกษา (วรศักดิ์ เพียรชอบ, รัชนี ขวัญบุญจันทร์และถนอมวงศ์ กฤษณ์เพชร, 2524) และพลศึกษาก็เป็นกระบวนการศึกษาอย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการเจริญงอกงามและมีการพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคมโดยอาศัยกิจกรรมพลศึกษาที่ได้เลือกเฟ้นแล้วเป็นสื่อกลางการเรียนรู้ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2527) ดังนั้นจึงทำให้กิจกรรมพลศึกษาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องเป็นอันมาก ดังคำกล่าวของลำอาง พ่วงบุตร (2525) ที่ว่า “ปัจจัยที่จะช่วยการพัฒนาประชากรนั้นจำเป็นต้องอาศัยกิจกรรมพลศึกษาเข้ามาเกี่ยวข้องเพราะกิจกรรมด้านพลศึกษาจะพัฒนาคุณภาพของบุคคลทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา” และนอกจากจะเกิดพัฒนาการทั้ง 5 ด้านแล้ววิชาพลศึกษายังมีจุดมุ่งหมายสูงสุด (Ultimate Aim) ที่จะให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2527; พงษ์ศักดิ์ พลพะวงศ์, 2527)

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้การพลศึกษาเข้ามามีบทบาทในโรงเรียน ดังที่พงษ์ศักดิ์ พลพะวงศ์ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า “วิชาพลศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสอนในโรงเรียนทุกระดับชั้นเพราะมันจำเป็นและเป็นส่วนสำคัญสิ่งหนึ่งในกระบวนการทางการศึกษาทั้งนี้เนื่องด้วยเหตุที่เป็นส่วนช่วยพัฒนาในด้านกิจกรรมต่าง ๆ อันจะนำไปสู่จุดหมายของการศึกษาอย่างแท้จริง” เมื่อเป็นเช่นนั้นโรงเรียนจึงมีบทบาทในการที่จะต้องเตรียมคนให้พร้อมที่จะออกไปสู่โลกภายนอก (หลังวัยเรียน) ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการพลศึกษาในโรงเรียนจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับนักเรียนที่ออกจากโรงเรียนไปแล้วจะนำไปใช้ได้มากน้อยเพียงใด หรือกล่าวอีกนัยก็คือความสำเร็จของการพลศึกษาในโรงเรียนได้จากการที่ตลอดชีวิตของแต่ละคนมีแรงจูงใจที่จะออกกำลังกาย (สมชาย ประเสริฐศิริพันธ์, 2520) ดังนั้นหน้าที่ของการพลศึกษาอย่างหนึ่งก็คือพยายามที่จะให้นักเรียนได้เล่นกีฬาเป็นทุกคนหรือมีทักษะในการเล่นกีฬา เมื่อนักเรียนทุกคนมี

ทักษะในการเล่นกีฬาและมีความสนุกสนานก็มักจะเป็นผู้ที่มีทัศนคติที่ดีต่อการเล่นกีฬาเห็นความสำคัญและประโยชน์ของการกีฬานั้น ๆ แม้ว่าบางครั้งตนเองไม่สามารถจะลงเล่นได้ก็จะเป็นผู้ที่ติดตามการเคลื่อนไหวกีฬานั้น ๆ (วรศักดิ์ เพียรชอบ, 2527) และนอกจากจะให้ความรู้แล้วยังต้องคำนึงถึงทัศนคติอีกด้วยเพื่อที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจและความต้องการมีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นแม้ว่าจะเป็นนอกเวลาเรียนก็ตาม สุชาติ โสมประยูร (2514) กล่าวว่า “ทัศนคตินั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจที่จะทำหรือไม่ทำถ้าทำจะออกมาในรูปใด ทัศนคติจึงจัดได้ว่าเป็นความพร้อมภายในที่คนเราจะประพฤติหรือปฏิบัติ นอกจากนี้แล้วทัศนคดียังมีส่วนช่วยในการปรุงแต่งรูปร่างของการปฏิบัติและความประพฤติหรือพฤติกรรมของคนเราได้อีกด้วย” ซึ่งจะเห็นได้ว่าทัศนคติเป็นเรื่องสำคัญในแง่ที่เป็นตัวเชื่อมระหว่างความรู้ที่ได้จากวิชาพลศึกษากับการนำไปปฏิบัติหรือใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อนักเรียนตามความมุ่งหมายของวิชาพลศึกษาและหลักสูตร ครูพลศึกษาจึงควรปลูกฝังทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาให้กับนักเรียนเพื่อที่นักเรียนจะได้นำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและในชีวิตประจำวัน ดังที่วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527) ได้กล่าวไว้ว่า “ในการที่นักเรียนจะนำความรู้ ทักษะและประสบการณ์ต่าง ๆ ไปใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองในชีวิตประจำวันได้นั้นนักเรียนต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา” ซึ่งสอดคล้องกับพงษ์ศักดิ์ พละพงศ์ (2527) ที่ว่า “การเรียนพลศึกษามีได้มุ่งหวังเพียงเพื่อสร้างและพัฒนากล้ามเนื้อและอวัยวะต่าง ๆ ให้แข็งแรงสมบูรณ์เท่านั้นหากแต่ยังเป็นการช่วยสร้างทัศนคติ พัฒนานิสัยลักษณ์ ความมีน้ำใจ สร้างคุณธรรมและคุณค่าทางสังคมอีกด้วย”

เนื่องจากทัศนคติเป็นสภาวะทางจิตใจที่มีอิทธิพลต่อความรู้สึก ความคิดและเป็นตัวกำหนดแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรม (รวิวรรณ อังคนุรักษ์, 2533) เมื่อบุคคลมีความรู้ในสิ่งใดและมีความรู้มากพอที่จะรู้ว่าสิ่งนั้นมีประโยชน์ บุคคลก็จะเกิดความรู้สึกชอบสิ่งนั้นและก็พร้อมที่จะกระทำในสิ่งนั้น (ถวิล ธาราโภชน, 2532) ทัศนคตินั้นเมื่อถูกสร้างให้เกิดขึ้นแล้วก็มีแนวโน้มที่จะคงอยู่คงทนยากที่จะเปลี่ยนแปลงได้ (โสภา ชูพิกุลชัย, 2522) จากที่ได้กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่าถ้านักเรียนมีความรู้ ความเชื่อและมีความรู้สึกที่ดีต่อคุณค่าและประโยชน์ของวิชาพลศึกษาแล้วก็จะทำให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษา ดังที่เทรินดิส (Traindis, 1971)

ได้กล่าวไว้ว่า “ทัศนคติเป็นเครื่องมือทำให้บุคคลได้รับประโยชน์ต่าง ๆ และช่วยในการปรับตัวให้เข้ากับสังคม สิ่งใดที่ทำให้เราได้รับประโยชน์เราก็มีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งนั้น สิ่งใดที่ขัดขวางความต้องการของเรา เราก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น” และจากการศึกษาของวิลสันคักดี อ่วมเพ็ง (2530) ถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาพบว่า ปัจจัยที่สำคัญคือความรู้ความเข้าใจในเรื่องคุณประโยชน์ของวิชาพลศึกษา

จากสภาพในปัจจุบันจะเห็นว่าครูพลศึกษาบางท่านยังไม่มี ความชัดเจนในการใช้หลักสูตร ขาดเอกสารหลักสูตรเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนจึงทำให้เกิดความไม่ชัดเจนในการจัดกิจกรรม อีกทั้งยังขาดเครื่องมือในการวัดและประเมินผลจึงทำให้ไม่สามารถวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้ครบถ้วนทุกด้าน (หน่วยศึกษานิเทศก์, กรมพลศึกษา, ม.ป.ป.) ดังเช่นการศึกษาของอารีวรรณ ผลโพธิ์ (2531) เกี่ยวกับวิธีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาพบว่า ครูส่วนใหญ่ร้อยละ 96.5 ขึ้นไปวัดและประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาอยู่ในระดับมากทุกด้าน ยกเว้นด้านทัศนคติซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าครูพลศึกษายังไม่ให้ความสำคัญกับทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนเท่าที่ควร ตลอดจนความก้าวหน้าทางด้านสื่อสารมวลชนน่าจะเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อทัศนคติของนักเรียน

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูพลศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษาจึงมีความสนใจที่จะศึกษาถึงทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในสวนภูมิภาค ทั้งนี้เนื่องจากการเกิดทัศนคติในวัยเด็กนั้นส่วนมากมักเกิดขึ้นโดยปราศจากเหตุผลและเมื่อโตขึ้นความคิดเห็นและทัศนคติก็จะเปลี่ยนแปลง (ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526) อีกทั้งในการเรียนการสอนทัศนคติมีความสำคัญมาก ถ้านักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญของการเรียนเป็นแนวทางที่จะทำให้นักเรียนเกิดความตั้งใจเรียน อยากรู้ อยากเห็นในวิชาที่ครูสอนและเอาใจใส่ต่อการเรียนอย่างแท้จริง นอกจากนั้นยังทำให้นักเรียนเกิดความพอใจ รู้สึกว่าการเรียนเป็นของสนุกและเมื่อนักเรียนเกิดความพอใจในสิ่งที่เรียนก็ย่อมมีการเตรียมพร้อมด้วยดี ตลอดจนสภาพความพร้อมของโรงเรียนในสวนภูมิภาคเช่น จำนวนครูพลศึกษาต่อจำนวนนักเรียน สถานที่อุปกรณ์ในการเล่นกีฬา แหล่งความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนสื่อสารมวลชนก็น่าจะส่งผลต่อทัศนคติของนักเรียน ดังคำกล่าวของสุธาและสุรางค์ จันทร์เอม (2518) ที่ว่า “วัฒนธรรมภายในสังคมเดียวกัน การศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเรียนในโรงเรียนจะมีส่วนในการสร้างทัศนคติของเด็กเพราะโรงเรียนเป็นสถาบันที่จัดให้มีการอบรมเด็กอย่างมีระเบียบแบบแผน อีกทั้งสื่อสารมวลชนต่าง ๆ ก็

น่าจะเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่ง” ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฮิล (Hill, 1971) ที่พบว่าทัศนคติที่มีต่อวิชาพลศึกษามีความสัมพันธ์กับการให้ความรู้ในวิชาพลศึกษา ขนาดของโรงเรียน ชั้นเรียน เวลาที่จัดสอน คณะวิชาพลศึกษา ทักษะของนักเรียน จำนวนหน่วยการเรียนและโอกาสในการเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบนักเรียนในวัยนี้มีค่านิยมเน้นการเรียนทางวิชาการเพื่อออกไปศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัยจึงไม่สนใจกิจกรรมพลศึกษาและกีฬาเท่าที่ควร (การกีฬาแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.) จากการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า หากกลุ่มบุคคลที่มีอายุระหว่าง 17 - 25 ปี ไม่ได้ให้ความสนใจในกิจกรรมพลศึกษาในขณะที่ศึกษาเล่าเรียนในระดับมัธยมศึกษากลุ่มบุคคลเหล่านี้เมื่อออกจากสถานศึกษาไปแล้วพวกเขาจะละเลยกิจกรรมกีฬาโดยสิ้นเชิงและใช้เวลาว่างกับการเสอในรูปแบบอื่น ๆ (ไพเราะ อ่อนเกตุพล, 2534) เมื่อเป็นเช่นนั้นถ้าพวกเขาเหล่านี้มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาพลศึกษาแล้วก็มีแนวโน้มที่จะนำความรู้ที่ได้รับจากวิชาพลศึกษาไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในชีวิตประจำวันทั้งต่อตนเองและผู้อื่นได้

นอกจากนั้นผู้วิจัยยังสนใจที่จะเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างระดับชั้น ทั้งนี้เนื่องจากนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายนั้นมีประสบการณ์เกี่ยวกับวิชาพลศึกษามาตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาจึงน่าจะมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาไปในทางที่เหมาะสม ดังคำกล่าวของสุชา จันทร์เอม (2524) ที่ว่า “ทัศนคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์” อีกทั้งเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิง เนื่องจากงานวิจัยของฮอจจาตี (Hojjati, 1980) ที่พบว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมพลศึกษาที่แตกต่างกันนักเรียนก็จะมีทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาแตกต่างกัน ตลอดจนเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายระหว่างเขตการศึกษา อันเนื่องจากสภาพสิ่งแวดล้อมแวดล้อมในแต่ละเขตการศึกษา เช่น สภาพสังคม วัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีนั้นไม่เหมือนกัน ดังที่กฤษณา ศักดิ์ศรี (2530) กล่าวว่า “บุคคลที่มีเพศ วัย การศึกษา อาชีพ สิ่งแวดล้อม สถานภาพ ฯลฯ แตกต่างกันอย่างย่อมจะมีทัศนคติต่างกัน คนที่อยู่ในสังคมอย่างหนึ่งมักจะมีทัศนคติอย่างเดียวกับตน คนที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมต่างกันย่อมมีทัศนคติต่างกันจนเห็นได้ชัด” จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงน่าจะส่งผลให้ทัศนคติของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในส่วนภูมิภาคมีความแตกต่างกัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในส่วนภูมิภาค
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในส่วนภูมิภาค
3. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงในส่วนภูมิภาค
4. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ระหว่างเขตการศึกษาในส่วนภูมิภาค

สมมติฐานของการวิจัย

1. ทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระหว่างระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในส่วนภูมิภาคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ระหว่างนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงในส่วนภูมิภาคแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ระหว่างเขตการศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นศึกษาทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนภูมิภาค ปีการศึกษา 2539 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

2. มาตรฐานทัศนคติที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้นำมาตรฐานทัศนคติทางพลศึกษาของ สุรศักดิ์ ศุภเมธีวรกุล มาปรับปรุงใช้ภายในขอบข่ายของคุณค่าและประโยชน์ของวิชาพลศึกษา ทั้ง 5 ด้านคือ ด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาเท่านั้น

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยถือว่า กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ตอบข้อความเกี่ยวกับมาตรฐานทัศนคติทางพลศึกษาได้ตอบตามความรู้สึก ความคิดเห็นที่แท้จริงและด้วยความจริงใจเชื่อถือได้
2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถือเป็นตัวแทนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนภูมิภาค

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ทัศนคติ หมายถึง ความพร้อมที่จะตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือสภาพการณ์ใดในทางสนับสนุนหรือต่อต้านสิ่งนั้นหรือสภาพการณ์นั้น

ทัศนคติต่อวิชาพลศึกษา หมายถึง ความพร้อมที่จะตอบสนองต่อวิชาพลศึกษาซึ่งอาจจะเป็นไปในทางสนับสนุนหรือในทางต่อต้านวิชาพลศึกษา

นิมาน หมายถึง ข้อความที่เป็นบอกเล่า

นิเสธ หมายถึง ข้อความที่เป็นปฏิเสธ

นักเรียน หมายถึง นักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนภูมิภาค ปีการศึกษา 2539 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลายพุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

โรงเรียนในส่วนภูมิภาค หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาที่เปิดสอนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการที่ตั้งอยู่ในเขตการศึกษาต่าง ๆ

เขตการศึกษา หมายถึง เขตการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้รวมจังหวัดต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้เคียงกันขึ้นเป็นเขตการศึกษาซึ่งแบ่งออกเป็น 12 เขตการศึกษา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนและครูพลศึกษาในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา ในส่วนภูมิภาคได้เป็นแนวทางในการพัฒนาการใช้หลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนวิชาพลศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายให้ดียิ่งขึ้นต่อไป
2. เพื่อให้อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาได้ทราบทัศนคติต่อวิชาพลศึกษาของนิสิตนักศึกษาที่ผ่านการเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมาจะได้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมต่อไป
3. เพื่อที่ครูพลศึกษาจะได้นำมาตรวจวัดทัศนคตินี้ไปใช้ในโอกาสต่อไป
4. เพื่อเป็นแนวทางสำหรับการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ในครั้งต่อไป

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย